

బా ని స

ర చ న

వైద్యుల శ్రీనివాసరావు

www.vaaraonline.com

ప్రొఫెసర్ నము

కురుకూరి సుబ్బారావు సన్,

ప్రొ: సరస్వతిబుక్ డిపో,

విజయవాడ-1.

కాపీరైట్]

1952

[పేజీ 0-12-0

ప్రథమ ముద్రణ,
1000 ప్రతులు

రాయసం ప్రచురణలు,
ప్రథమ పుష్పము

సూచన

క్షేమాహుక్కులు యిరువురివి :

మిగతా అన్నిహక్కులు

శ్రీ రాయసం వెంకట రమణయ్యగారివి
అనుమతిలేనిదే ఉపయోగింపరాదు

ఇట్లు,
వైద్యుల శ్రీనివాసరావు

విజయవాడ నిర్మలా ప్రింటర్సునందు,
హరివి నారాయణమూర్తిజే
ముద్రితంబుగడియె,

అ బి ప్రా యం

నవయుగమందు వ్రాయునగు నాటకమున్
రచియించినావు బల్
వినరముగాను, యా శుటకు వీలుగ
నున్నదికూడ, యిందులో
అవతల శ్రోయగాగలుగు హంశము
నొక్కటియైనలేదు, య
త్యవసరమైన నీ కృషికి యాదర
మబ్బుచు శ్రీనివాసికన్.

ఇట్లు,
రాయసం

ముఖ్యపాత్రలు

నాను:- వయస్సు 25.

రామారావుపంతులు:- నానుతండ్రి. వయస్సు 55.

శ్యామలరావుపంతులు:- శోభతండ్రి. వయస్సు 60.

కుమార్:-

రాజు:-

}

శోభ స్నేహితులు. వయస్సు 24.

అప్పన్న:-

శ్యామలరావుపంతులుగారి యింటి

నౌకరు, వయస్సు 50.

శోభ:-

శ్యామలరావు పంతులుగారి కుమార్తె.

వయస్సు 20.

నా మాట

రోజులు ముందుకు నడుస్తున్నా-అన్నివిధాలా మార్పులు కలుగుతూవున్నా కట్నాలు పుచ్చుకోవడం అనేది మానడంలేదు.

కొంతమందికి సంతోషం కలిగించేది అయినా మరికొంత మందికి బాధాకరమైనదిన్నూ ప్రాణసంకటమైనదిగాను పరిణమిస్తున్నది - యీ కట్నం అనేవాడ్యం.

పెద్దలను గౌరవించటం అనేది మనకు వెన్నతో పెట్టిన విద్య. ఆ గౌరవప్రపత్తులు వారిమీద వుంచినందుకు నిలబెట్టుకొనే చాక చక్రము వుండాలి. అది లేనినాడు వారి అజమాయిషీ క్రింద నడిచే వారి ప్రాణాలు భేదపడుతూవుంటాయి.

చదువనేది నేటిరోజుల్లో ముఖ్యపరమే అయినా దాన్ని వినియోగపరచడంలో ఆవ్యక్తి యొక్క విశిష్టత, పట్టులు తప్పితే డొంకదార్లు పడాల్సివస్తుంది. సరిదిద్దుకునేందుకు చాలాకాలం పడుతుంది.

ఒకపని చేసేటప్పుడు ముందు బాగా సారచూడాలి. తాత్కాలికంగా సంతోషం కలిగించినా జీవితసమస్యే అయిన నాడు కష్టపరంపరలను యెదుర్కోవాల్సివస్తుంది.

వీటినిన్నిటిని మనస్సులో వుంచుకొని జీవితరథాన్ని సరియైన బాటలమీద నడుపుకుంటేనే గమ్యస్థానం.

యీసమస్యను పెద్దలు చాలాగూపాల్లో చూపె
ట్టారు. ఆనాడుయినాడు కాలం ముందుకు నడిచింది. కాని
యీసమస్య తీరనిసమస్యేఅయి, అనేకగూపాల్లో నృత్యంచేస్తున్నది

నేటి ఈస్వరూపాన్ని వకకోణంలో మీముందు
వుంచాను. నేనొకవ కు కృతకృత్యుని అయింది - పెద్దలెన
మీకు నదిలేస్తున్నాను. విషాదాం... అంతమయ్యే నాట
కాలు మనస్సులో పాదంలో అరుదు. వున్న కొద్దివాటిల్లో
నాది వకటిగా నిలిచిందనే సమ్మతం నాకు పూర్తిగావుంది.

అయితే...

లోపాలు వుండవని నేననను. పెద్దలెన మీరు సవరించి
సరిదిద్దుతారని ఆనిస్తున్నాను. రచనలో నేనేదైన మీకుకొంత
త్వపిని కలిగించితే అదేచాలునాకు.

సర్వదా మీ ఆదరాభిమానాలకై యెదురుచూచే మీ
సహోదరుడు.

ఇట్లు,
వై ద్యు ల .

బా ని స

1 వ రంగం

(శ్యామలరావు, పంతులుగారియిల్లు, శోభాదేవి గది)

శోభ:—(అలంకరించుకుంటూ) అప్పన్నా. (అటూ ఇటూ తిరుగుతూ వెళుకుతూ వుంటుంది) అప్పన్నా! సమయానికి వక్కటీ కనబడదు! (వెళుకుతూ) అప్పన్నా.

అప్పన్న:—(కాఫీకప్పుతోవస్తూ) ఏటమ్మా పిలిసినారా!

శోభ:—గొంతుక పోతున్నది అరచి, అరచి.

అప్పన్న:—నేదమ్మా; కాఫీ కలిపినాను కూకేసినారు లగెత్తు కొచ్చినానుగానా?

శోభ:—ఇక్కడ నెక్ లెస్ కనబడదేం?

అప్పన్న:—ఏటమ్మా! నెక్ లెస్సా! నాకేటెరుక! (కాఫీ బల్ల మీదపెట్టి) అదేటమ్మా! నెక్ లెస్సు యిఁడొగ్గేతారా!

శోభ:—న్నానానికి వెదుతూ యిక్కడ వదిలేసిపట్టుకున్న!

అప్పన్న:—సంపేసినావ్ తల్లీ సంపేసినావు! ఈ డైటుకుంటూ రేటమ్మా! అంతా సూసినారా! తానాలగదిలో వగ్గేసి నారేమో బాగా సూసినారా!

శోభ:—లేదు.

అప్పన్న:—మరిగెతె నే నెల్లోత్తాను. కాఫీసల్లారిపోగ్లది బేసి తాగమ్మ. (వెళ్ళుతాడు).

శోభ:—(కాఫీ త్రాగుతూ) ప్లీ. చల్లారపోయింది. (కిందపెట్టి)
అలమారులో వుండేమో! (లోపలకు వెళ్ళుతుంది)

అప్పన్న:—(వస్తూ) లేదమ్మా లేదు! (చూచి) ఏదీ తల్లి!
గుడువునున్నానన్న మాకేగాని వాణినుగువు వునిపి.
ఈ లాటి కొంపలో నొకరిసేసే స్తావంట్లోళ్ళకి పీకమీదకు
వస్తాది. ఏడెట్టుకోనో కాపడ్డేదని తేరగా కాపాడె నాలా
టోడిమీదకి తోసేయగలరు. దిసదినగండం నూరేళ్ళాయినన్న
లాంటి యీ నొకరిసేసేదానికన్నా వగ్గేతేనే మంచిది.
మరేటిసేతాం. నొకరిచగ్గేతే గుజిల్లు నోట్లోక్కెళ్ళు
తలొగితే యీ లాటిసాపు లొచ్చిపడిపోతాయి. ఏటిసేతాం.
(నెత్తి కొట్టుకొని) ఖర్మ, ఖర్మరా బాబు! ఖర్మ.

శోభ:—(గబగబావచ్చి) అప్పన్నా.

అప్పన్న:—ఏటి తల్లి!

శోభ:—చూడు.

అప్పన్న:—సెప్పతల్లి బేగిసెప్ప, దొంగపోనాదా?

శోభ:—ఏమిటి?

అప్పన్న:—(కంగారుగా) గదిలో నొక్కగాను కాపడ్డేదు తల్లి.

శోభ:—ఏమిటది?

అప్పన్న:—నోలెస్సు.

శోభ:—అదా! అలమారులోవుంది వేసుకున్నారల!

అప్పన్న:—సంపేసినావు, గాపీకమీదకొచ్చి పడిపోనాదను
కున్నాను.

శోభ:—(నవ్వి) మరిచిపోయాను.

అప్పన్న:—మా మంచిపనిచేసినావు. ఆ డొంగేసి యీడల్లా
యెతికితే యేడకనుపడుతుంది,

శోభ:—సరేలే గొడవ, దొరికిందిగా !

అప్పన్న:—కనుకనే సరిపోనాది లేకుంటే వస్తువోసోట అన్న
మానం మరోసోట !

శోభ:—అబ్బబ్బ - అయిపోయిందిగా ?

అప్పన్న:—అయిపోనాది గనకనే యిక నైనా సరిగావుండాలనేది.

శోభ:—(చేతిగడియారం చూచి) టైమ్ అయింది.

అప్పన్న:—ఎంతేటి తల్లి ?

శోభ:—రెండున్నర.

అప్పన్న:—బాబుగారికి కాఫీపట్టుకెళ్ళాలి. అమ్మా వస్తాను.
(వెళ్ళబోతాడు)

శోభ:—అప్పన్నా !

అప్పన్న:—(వెనక్కు తిరిగి) ఏంటితల్లి ?

శోభ:—చూడు ఈరోజు నా ఫ్రండ్సుకు టీపార్టీ యివ్వాలి.
సరిగా రెండూ ముచ్చైవదు అయింది. వెళ్ళుతూ దారిలో
వుడ్లాండ్సులో ఆర్డరిచ్చి వెళ్ళుతాను. ఈలోగా అంటే
నేను వచ్చేలోపుగా గదంతా బాగా డకరేటుచెయ్యి.
తెలిసిందా ?

అప్పన్న:—ఎరుకనేదేటి !

శోభ:—జాగ్రత్త ఆలస్యం చేయకు వస్తా. (వెళ్ళిపోతుంది)

అప్పన్న:--మహారాజులు ఇట్టే అనుకుంటారు. ఇట్టే సేస్తారు. గదంతా సద్దామలు ! తలనొప్పి కాసేస్తున్నాది. నేనెంతి కెల్లి నొంగుంటాను. ఎవరు సేస్తారేటి యీ సేకరి. (వెళ్ళుతాడు. మళ్ళివచ్చి) ఇదిగో నే నెల్లుతున్నా బాగానద్దు-వో జాగరత వస్తున్నా. (వెళ్ళిపోతాడు)

(తె ర)

2 వ రంగం

(రాజుగది : అప్టుడేటుగా డెకరేట్ చేసివుంటుంది. రాజు సిగి కెట్టు కాలుస్తూ సోఫాలో పేపరు చదువుతూ వుండగా తెర)

రాజు:--(పేపరుచదివి వో మూలపెట్టి) మంచి వుపన్యాసం. పంతులుపేరు అరచేతిమందాన దేశంలో వుందాయి -- రిపోర్టరు అక్షరం పొల్లుపోకుండా రిపోర్టుచేశాడు. పేపరు పాడు మూడుకాలాలు నింపాడు. ప్రతివాళ్లు చదువుతారు పంతులు సంఘసంస్కరణ దేశంలో మరోమారు మోగి పోతుంది. అంతా పంతులుకు బ్రహ్మరథం పడుతారు. (నవ్వి) మోసమంటే యింతకన్నా వేరేయేమీలేదు. ఆచరణలో ఆవగింజయైనా అమలుజరుపలేని యీ పెదలు వేదికలమీదయిచ్చే యీ మహోపన్యాసాలకు యెక్కడా పోలిక వుండదు. అల్లుడికి పదివేల రూపాయలు కట్టుమిచ్చి కూతురి కన్యచెర విడిపించాడు. కట్నంపుచ్చుకోవద్దని యివ్వవద్దని రోజూ వుపన్యాసాలు దంచుతాడు. చిత్రం ! కట్నాలు వద్దంటూ పుచ్చుకోనేవారూ వున్నారు --

ఇవ్వనద్దంటూ యిచ్చేవారు పున్నారూ - కాని పంతులులాంటి పెద్దల్ని నేనెక్కడా చూడలేదు: అల్లుణ్ణి యిల్లరికమంటూ తెచ్చి - కట్న మిచ్చి నందుకు బజారులోకొన్న మట్టిబొమ్మలా చూస్తున్నాడు, అతడూ చదువుకున్నవాడే! తెలివిగలవాడే. మరెందుకు యీలా యిల్లరికానికి అంగీకరించాడో నాకర్థం కావడంలేదు. ఆ స్తివుండి - చదువుండి - యిల్లూవాకిలీవుండి - నమస్తమూవుండి యిల్లరికానికి అంగీకరించాడూ అంటే యిందులో ఏరో పరమరహస్యం తెరవెనకాతల వుండాలి. (ఆలోచించి) నాకు తెలిసినంతలో యేమీ కనబడటంలేదు. (బాగా ఆలోచించి) ఆ! తెలిసింది. శోభ కట్నమిచ్చి పుస్తె కట్టించుకున్నదీ అంటే నమ్మతగమాటకాదు.

మూర్తి:—(నమ్రా) రాజు! ఏమిటి నమ్మతగనిమాట!

రాజు:—మూర్తి...దా...దా...నమయానికే వచ్చావు.

మూర్తి:—ఏమిటి సంగతి?

రాజు:—శ్యామలరావు సంగతి.

మూర్తి:—ఏమొచ్చిందిప్పుడు?

రాజు:—రాజమండ్రిలో కట్నాలమీద బ్రహ్మాండమైన వుశ న్యాయం యిచ్చాడు.

మూర్తి:—(నవ్వి) ఊ... ఇస్తే!

రాజు:—నీతో చెప్పతున్నాను.

మూర్తి:—ఇదేం గొప్పనిషయమనా?

రాజు:—కాదుమరీ! చాలాగొప్పనిషయం.

మూర్తి:—నాకేం కనబడటంలేదే ?

రాజు:—అవునుమరీ ! కనబడదు ! కనబడదు ! పోనీమరి
చెప్పితే వినబడుతుందా ?

మూర్తి:—నాకింకా చెముడు రాలేదు ?

రాజు:—పదివేల రూపాయలు కట్టుమిచ్చి— కుమార్తెకు
కన్యచెరబాపి మూడుముళ్ళు మెళ్ళో వేయించాడా
అల్లుడిచేత—

మూర్తి:—అడపిల్లలుగన్న తండ్రులు చేసేపనేయిది !

రాజు:—అందరిలాంటి వ్యక్తి కాదయ్యా మనపంతులు. కట్నా
లివ్వగూడదంటూ బ్రహ్మాండంగా వుపన్యాసాలిస్తూ తానే
యీపని చేశాడెందుకు ?

మూర్తి:—స్వానుభవమయితేనేగాని విషయం విపులంగా
అర్థం కాదుకనుక అలా చేశాడనుకుంటాను.

రాజు:—అల్లుడ్ని యింట్లో అట్టిపెట్టుకుంటంలోగల అర్థం ?

మూర్తి:—వక్కతే కూతురాయె. పెంచిన మమకారంచేత వదిలి
వుండిలేక.

రాజు:—(చప్పట్లుకొడుతూ) పంతులు పొరపాటు చేస్తున్నాడు
భాష్యకారుడిలా నిన్ను వెంటబెట్టుకొని వెళ్ళుతూవుండ
వలసినది !

మూర్తి:—జీతం భత్యంలేని యీనౌకరి నాకెందుకు ?

రాజు:—కావాలంటేమాత్రం వస్తుందయ్యా యీ నౌకరీ.
అందరకూ ! ఎంతో మేధాసంపన్నుడికోగాని రాదు.

జలాంటి పాటకులకు నీవంటి వంత పాటగాండ్లుకూడా తోడు
వుంటే సభ రక్తి రక్కున కడుతుంది.

మూర్తి:-నీవంటి శోత్రలుకూడా వుండాలేమో !

రాజు:-నాణాంటివాండ్రేగనుక శోత్రలుగావుంటే పంతులు
లాంటివాండ్ర నోరు బండ్, నద్దు నద్దు. పంతులులాంటి
వాండ్ర వుపన్యాసాలకు నావంటి శోత్రలువుంటే లాభం
లేదు. ఆలాంటి కోరికలు కోరకు.

మూర్తి:-అయితే నేనెప్పుడూ కోరనులే.

రాజు:-అల్లుడు.....

(శోభ గబగబా వస్తుంది. ఇద్దరిని చూచి).

శోభ:-హ్యో మిస్టర్ రాజు అండ్ మూర్తి గుడ్మార్నింగ్.
ఇద్దరూ ఇక్కడనే వున్నారా !

రాజు:-ప్రత్యక్షంగా కనబడుతుంటేనే ?

మూర్తి:-కాలక్షేపంకోసం రాజుధగ్ధరకు వచ్చాను.

రాజు:-కూర్చో ! బాగానేవుంది కాలక్షేపం. నీవుగూడా
వుంటే మంచి పసందుగా వుండేది.

శోభ:-కబుర్లతో అలసినట్లున్నారు. కాఫీకి నూయింటికిరండి.
పిలవటానికే వచ్చాను.

రాజు:-ఏదో విశేషంవుండాలి ?

మూర్తి:-కాఫీకి విశేషమేమిటి ?

రాజు:-ఇది ప్రత్యేక ఆహ్వానం కాదుగా !

మూర్తి:—శోభ పిలుస్తున్నదంటే నాకేం కొత్త కనబడటం లేదు.

రాజు:—అభిమానం అలా అనిపిస్తుందిలే.

శోభ:—నేను వెళ్ళుతున్నాను. తొందరగారండి, మర్నీపోవద్దు. ఎంత యర్లీగావస్తే అంత మంచిది.

రాజు:—పంతులుగారు వున్నారా?

మూర్తి:—సినిమా ప్రపోజల్ గూడా వుందా?

రాజు:—కర్ణుడులేని భారతమా? అన్నట్లు టీవార్టీ అనంతరం సినిమా, సోషల్ లైఫ్ లో యిది మామూలేగా.

శోభ:—నేనువస్తాను. త్వరగారండే? (వెళ్ళుతుంది)

రాజు:—రడీయేనా మూర్తి.

మూర్తి:—డ్రను వేసుకొనివస్తాను.

రాజు:—ఓ, అయ్యా సారి.

మూర్తి:—వస్తా. (వెళ్ళిపోతాడు).

రాజు:—(సిగరెట్టు వెలిగించి పొగవదులుతూ లోపలకు వెళ్ళుతాడు),

(తె ర)

3 వ రం గం

శ్యామలరావు పంతులుగారి యిల్లు.

(వాను అన్నీ సద్దటం అయిపోతుంది. టేబిల్ మీదమీశ్రం సద్దతూ వుంటాడు. శోభ-గబగబా వస్తుంది).

శోభ:—ఇంకా కాలేదూ? పట్టి బ్రూటువు చొరికావు.

ఎప్పుడనంగా చెప్పాను. ఇంతమటుక్కు తేమలకపోతివి.
అందరూ వచ్చేస్తున్నారు. మామంచివాడివే దొరికావు.

వాసు:—(మాట్లాడడు. తలవంగుకునే పనిచేశావుంటాడు).

శోభ:—నీకే చెప్పేది సర్దివంతవరకూ చాలు. ఫలిహారాలు
పట్టుకొనిరా.

వాసు:—(కదలడు. అలానేవుంటాడు).

శోభ:—సత్యాగ్రహం చేయడలచుకున్నావా? యెదురు తిర
గడంకూడా నేర్చుకున్నావే! లేనివాడివని తెచ్చినందుకు
మాబాగానే చేస్తున్నావ్. ఊ. నడు. పట్టుకొనిరా. ఇన్
అబ్బ. (అంటూ సోఫాలో కూర్చుంటుంది)

వాసు:—(అక్కడనే నిలబడుతాడు.)

శోభ:—నలుగురిలోను అవైతిష్టమారి పనులు. ఏమనుకుం
టాకూ అందరూ వస్తే. మేనర్సు తెలియవంటారు. గేలి
చేస్తారు. నన్ను పదిమందిలోనూ అవమానం చేయడలచు
కున్నావన్నమాట. స్కాండల్. ఫాదరుతో చెప్పి నిన్ను
డిన్ మిన్ చేయిస్తా. బ్లడ్ ఘోల్. రోగ్. యాడియట్.

వాసు:—(తల యెత్తకుండానే) అయిందా. ఆపు అక్కడితో.

శోభ:—మాటకుమాట చెప్పావున్నావే. నీవు నీవంటున్నావే.
మంచి చెడ్డా ఆలోచించకుండా.

వాసు:—(తలవంచుకొనే) మాటలంటేపడరు యీరోజుల్లో
యెవ్వరూ.

శోభ:-అంత పొరుషం కలవాడివి మాటపడకుండా ననులు చేసుకోవాలి.

వాసు:-చేతనైతవరకూ చేస్తూనేవున్నాను.

శోభ:-ఏమిటి చేసింది. మధ్యాన్నం చెప్పాను పిలవటానికి వెళ్తున్నానూ. ఇప్పుడు విదు అయింది. తిరిగి నేనువచ్చాను. పనికాలేదు ఏంచేస్తున్నావు యింతసేపూను? పనిచేయలేదంటే తప్పా! కంచెడిడుస్తావే.

వాసు:-అదే నద్దన్నాను. చేతనైతలు చేస్తున్నాను. ఇష్టముంటే చేయించుకోవాలి. కష్టమైతే వెళ్ళిపోమ్మాలి. నోటికి వచ్చినదంతా వాగుతే ఇక్కడెవ్వరూ కూర్చోలేదు పడటానికి. పడవలసిన అవసరంకూడాలేదు. కూటికి పేదలమే అయినా కులానికికాదు

శోభ:-నీ నొకరి అక్కరలేదు. తక్షణంనడు యియిట్లోంచి.

వాసు:-ఆవిషయం బాబుగారు చెప్పాలి. నీవెవతెవు చెప్పుడానికి. నన్ను ఆయనే నియమించారు. ఆయనకే నేను చేకరి చెయ్యాలి. మానమన్నా - మానొద్దన్నా ఆయనకే అధికారమున్నదికాని - నీకులేదు.

శోభ:-(కూర్చున్నదల్లా లేచి, కంచీ పట్టుకొచ్చి). ఏమిటన్నావ్. నాకధికారంలేదు, తెలుసుంది. (అని కంచియెత్తుతుంది. వాసు వంచినతల యెత్తుతాడు. శోభ యెత్తిన చెయ్యి కిందకు వదిలివేసి) మీరా!

వాసు:-ఔను నేనే శోభ.

శోభ:-రాడెక్కడకు వెళ్ళాడు ?

వాసు:-ను స్త్రీగావున్నదని యింటికి వెళ్లిపోయాడు, నీపని అగి.
పోతుందని నేనే చేస్తున్నాను.

శోభ:-Dame shame.

వాసు:-Never mind.

శోభ:-Great Insult.

వాసు:-When I am not minding.

శోభ:-You please.....

(బయట శోభ శోభ అనికేక).

శోభ:-Please don't come inside.

వాసు:-Are you feeling to say that I am your
husband?

శోభ:-Not that.

వాసు:-Then ?

శోభ:-I say you please....

వాసు:-May I ask them to coem inside.

(మళ్ళీ బయట శోభ శోభ అనికేక).

శోభ:-నీటుగా డ్రస్ చేసుకోండి. అందరికీ ఇంటర్వ్యూస్
చేస్తాను.

వాసు:-Dame shame.

శోభ:-Why?

వాసు:-సీట్ డ్రస్ వుంటేగాని వాళ్లంతా నన్ను సీ హాజ్ బెండ్ అనుకోరనుకుంటాను.

శోభ:-నలుగురిలోను ఇంత అగ్గగా...

వాసు:-ఆ మెరుగులన్నీ కల్పితాలు. ఇదే యదారమైన జీవితం. నాకెందుకు ? నీవే Show చేసుకో.

శోభ:-అర్థాంగిని! ఆమాత్రం నామాటవినాలి.

వాసు:-అర్థాంగివేం ఖర్చుం. నీహక్కుకోసం నీవు పోట్లాడి నన్ను సీయింట్లో అట్టెపెట్టుకున్నప్పుడు. You got full rights. I am your most obedient servant.

శోభ:-ఎప్పుడూ ఎత్తిపాడుపు మాటలేనా ? నలుగురూ వస్తున్నాయి. Make hast. Get up.

వాసు:-Sorry. నీకోసం భర్తగా నుతన మెరుగుగ్లొ కనబడలేను.

శోభ:-వినరన్నమాట నామాట. సర్వెంటులా తయార్ అవడంలో నామర్దా లేదా ?

వాసు:-అదృష్టితోనే న న్ను నీవు:మాస్తున్నావుగనుక. తప్పు లేదు.

శోభ:-ఇప్పుడు భర్తగా నామాట నిలబెట్టమంటున్నాను.

వాసు:-భర్తగా నీవు నన్ను గౌరవించటం నేర్చుకోసేంత వరకూ...

శోభ:-నేనేం లోటుచేశాను?

వాసు.—Money makes many things అన్నట్లు
డబ్బుతో పుట్టావు. డబ్బుతో పెరిగావు. డబ్బుతో తిరుగు
తున్నావు. డబ్బుతో భర్తనుకొన్నావు. అందుకనే నన్ను
బానిసగా ట్రీట్ చేస్తున్నావు యీమాటమీదనే నన్ను
యిక్కడికి పోట్లాడి తీసుకొచ్చావు. And you are
giving me the same treatment.

(బయట శోభశోభ అనికేక).

శోభ:—నాసంతోషాన్నంతా చంపేశారు.

వాసు:—Who am I.

శోభ:—You are a man.

వాసు:—Yes. Everybody says like that, but.

శోభ:—What but but but.

వాసు:—Shall I go and call them.

శోభ:—Shame.

వాసు:—To whom ?

శోభ:—Thanks please go inside.

వాసు:—Going. Going. Please note. They are
waiting. (అని వెళ్లిపోతాడు).

(బయట శోభ శోభ)

శోభ:—Comming Comming. (అనివెళ్లి స్నేహితుల్ని
కుమార్, రాజుల్ని వెంటబెట్టుకొస్తుంది. అంతా ఫలహారాలు
తీసుకుంటూవుంటారు).

కుమార్:-కంగ్రాసు టేబుల్స్ యిన్ శోభ !

రాజ:-It o.

శోభ:-Thanks.

కుమార్:-By the by where is your Mr.....

రాజ:-I think you are not laving him.

శోభ:- (నవ్వుతూ) సిల్లీ.

కుమార్:-I see.

రాజ:-Where is your farther ?

కుమార్:-Gone out.

(శ్యామలరావు, పంతులు వస్తూ)

శ్యా:-Come in. చూచారా పంతులుగారు మాలమ్మాయి
M. A. 1 st న Pass అయింది,

శోభ:-నమస్టె.

పంతులు:- (అందుకొన్ని నాట్ నెక్ట్స్).

శ్యామల:-చూస్తున్నా కాలేజీలో లెక్చరరుగా వుండమని
డైరీ లు వున్నాయి వచ్చిపడుతున్నాయి, నేను
చిన్నతనంలోనే యం. ఏ. ప్యాసయ్యాను. వెంటనే గవర్న
మెంటు అడ్డు కాబేజీలో లెక్చరరుపోవ్వు వచ్చింది? అప్పుడీ
నుంచి అడ్డు అడ్డేవరకు కొన్ని పేలమంది యువకుల్ని
అడ్డుకునేవారు.

పంతులు:- అప్పుడితమయిన విషయమే.

శ్యామల:—ఆరోజుల్లో నేను లెక్కరరుగా పనిచేసేరోజుల్లో కుర్రకారు, అటు తండ్రిమాట యిటు నామాట శిలాక్ష. రంగా పాటించేవారు. అందుకనే వాళ్ళకీనాకు పేరుప్రతిష్టలు వచ్చాయి.

పంతులు:—యిప్పుకేసైజంతా అదోమోస్తరు.

కుమార్:—క్షమించాలి.

రాజు:—ఆకాలంవేరు యీకాలంవేరు.

శ్యామల:—అవునోయ్ ఆరోజుల్లో నేను లెక్కరరుగా పనిచేసేరోజుల్లో -

శోభ:—నాన్న - గుడ్ యర్లు అనే సినిమా సరస్వతిలో నేటి నుంచి మొదలు. టయిమయింది వెళ్లివస్తా, గేటప్ మిష్టర్ కుమార్.

కుమార్:—కమింగ్

(రాజు, కుమార్, శోభ, వెళ్లిపోతారు)

శ్యామ:—ఆరోజుల్లో నేను లెక్కరరుగా పనిచేసేరోజుల్లో (పోస్టుజనాను వుత్తరాలుయిచ్చి వెడతాడు ఒక్కొక్కటె చూస్తూ వుంటాడు)

పంతులు:—వస్తా శ్యామల రావుగారు (అని వెడతాడు)

శ్యామ:—(వుత్తరాలు చూస్తూ) మంచిది.

(కుర్రాడు న్యూసు కేపరుయిచ్చి వెడతాడు. వుత్తరాలు ఒకమూల పెట్టి కేపరు వదులుతూ వుంటాడు.)

అప్పన్న:—(కాఫీకప్పుతో వస్తాడు. బల్లమీద పెడతాడు)
బాబు కాఫీ సల్లారిపోగల్గు.

శ్యామ:—అక్కడ పెట్టిపో.

అప్పన్న:—పురుగు లేటయిన పడిపోగలవు బాబు.

శ్యామ:—(విరుగ్గా) నీవక్కడ పెట్టిపోరా.

అప్పన్న:—సప్పుగ సల్లారిపోనాదిబాబు.

శ్యామ:—(కోపంగా) పోతావా పోవా.

అప్పన్న:—బాబు!

శ్యామ:—యుద్ధవార్తలు మంచినకందాయంలో వున్నాయి
సన్నసవసరంగా డిప్లీబ్ చేయకు.

అప్పన్న:—ఏటిబాబు యుద్ధమా! మరిగయితే మల్లీ వచ్చిపడి
పోనాడేటి బాబు.

శ్యామ:—అవునురా యిది మరోయుద్ధం.

అప్పన్న:—బాబు ఆలకేటి వుబుసుపోదా?

శ్యామ:—అ వే నో రాచకీయాలు.

అప్పన్న:—ఏటుద్ధమో కాట్నుకుక్కనాగు పొద్ద తమానం
పోతాకేటి బాబు.

శ్యామ:—అధికారం కావాలోయ్ యిరోజుల్లో ప్రతివాడికి.

అప్పన్న:—ఏటాధికారమో సచ్చిపోతున్నాం.

శ్యామ:—నీకేం వచ్చిందిప్పుడు.

అప్పన్న:—నాకేటిమాట అందరికీ వచ్చిపడిపోనాదిబాబు సావు.

శ్యామ:—వమిత్రా గొడవ.

అప్పన్న:—గొడవేటి బాబు మండిపోనాది.

శ్యామ:—వమిత్రా.

అప్పన్న:—అన్నీను.

శ్యామ:—వమిటయింది.

అప్పన్న:—చుట్టముక్క కాన్డబ్బితే కాడపడేసేవోడు నాయాలు. అనాడబ్బు లిచ్చినా పాయాకైనా పెట్టండే.

శ్యామ:—నీ గోలకూలిపోను యిదా !

అప్పన్న:—మీకేంబాబు మారాజులు - బచ్చినసావల్లా మాకే వచ్చిపడిపోనాది.

శ్యామ:—(కాఫీత్రాగుతాడు. ఒక గుక్కెడుత్రాగి కప్పు క్రింద పెడుతు) ప్లీ - చల్ల గాయేడిసింది.

అప్పన్న:—నే శెప్పనేదా బాబు మరి యిందాకే పుచ్చుకుంటే సరిపోనా.

శ్యామ:—మరోకప్పు.

అప్పన్న:—బాబు కాఫీ తెమ్మన్నారేటి

శ్యామ:—ఆరోజుల్లో నేను కాలేజీ లెక్కరదుగా పనిచేసున్న రోజుల్లో నా దగ్గర ఒక కుర్రాడుండేవాడు పాడెలాపనిచేశే వాడనుకున్నావ్. నాకు. చాలా పనిచేశేవాడు.

అప్పన్న:—శి త్తం, శి త్తం, యిప్పుడేనాగైపోనానుగాని బాబయ్య నేను శిన్నప్పడు మాబాగా సేసేనోడని అంతా అనే వోడు బాబయ్య.

శ్యామ:—వశిశాన్.

అప్పన్న:—నేను బాబు నేను.

శ్యామ:—(విసుగుతో) అరెపోవోయ్ గోల.

అప్పన్న:—నేనుటే నేను.

(పోవుటని తెలిగ్రాం బట్టోతు తెలిగ్రాంయిచ్చి కాగితంమీద సంతకం పెట్టించుకుని వెళ్ళిపోతాడు)

శ్యామ:—(తెలిగ్రాం చదువుతాడు) స్టారింట్లునైట్ రామా రావు. ఎందుకీ తెలిగ్రాం, యీ రావడమేమిటి అప్పన్నా వాసుని పిలు.

అప్పన్న:—సీతం (అని వెళ్లి వాసుతో తిరిగి వస్తాడు)

శ్యామ:—వాసు, మీనాన్న వస్తున్నారోయ్. తెలిగ్రాం యిచ్చారు చదువుకో (యిస్తాడు)

వాసు:—(అందుకొని చదువుకొని వెళ్ల బోతూ వుంటాడు)

శ్యామ:—వాసు యిలారా. దా, కూర్చో, రేపు కాకినాడలో సంఘసంస్కరణమీద వుపన్యాసం యిమ్మని ఆహ్వానం వచ్చింది, రేపు మేల్లో వెళుతున్నాను. చూడు, రఘుపతి యిండుగారి వర్కు, వీరేశలింగం పంతులుగారి వర్కు, కాస్త చూడు

వాసు:—నే నెందుకు ?

శ్యామ:—ఆరోజుల్లో నేనుకా లేజీలెక్చరరుగా పనిచేశే రోజుల్లో క్రిరవాట్లు, యిలా యెదురు సమాధానం చెప్పేవారుకాదు. డిబేట్సులో చండప్రచండంగా మాట్లాడేవాట్లు. ఆరోజుల్లో

అట్లా వాళ్లు తయారయ్యారు గనుకనేడు ప్లాట్ ఫారమ్మీ
మీద ఏకభీన లెక్కర్లు దంచేస్తున్నారు. నీవుకూడా
అంకవాడివి కావాలి అని నాసంకల్పం.

శ్యామ:—అవునుచండి వస్తా (అని వెళ్లిపోతాడు)

అప్పన్న:—బాబు ఆయన కారేమీ నూశెడ్డిదయ్యోతున్నాడు

శ్యామ:—ఏమిటా యేమవుతున్నాడు?

అప్పన్న:—పెళ్లి చూపునాడు వున్నంత వుసారు మన్నికాడీ
యిప్పుడు నే నేలేదు.

శ్యామ:—ఆరోజుల్లో నేనుకాలేజీలెక్చరరుగా పనిచేసేరోజుల్లో
స్టూడెంట్లుంటే ఎట్లావుండేవాళ్ళు! ఖాంచి పందెపు గుర్రా
ల్లాగా నిగనిగలాడు వుండేవాళ్ళు.

అప్పన్న:—బాబు అమ్మగోరు, -

శ్యామ:—ఆ, యే!

అప్పన్న:—యేటున్నాది.

శ్యామ:—యేమిటా?

అప్పన్న:—మరిగయితే వత్తా (అని వెళ్లిపోతాడు)

శ్యామ:—ఓరేయ్, అప్పన్నా.

(తెగ పడుతుంది)

4 వ రంగం

(కుమార్, రాజు, శోభ, సినిమానుంచివస్తూ)

కుమార్:- నెల్, మిస్టర్ రాజు, నిజంగా యీ సినిమాలు
యెందుకు నిర్మిస్తున్నారోకాని, వేస్టాఫ్ మనీ,

శోభ:- అదేమిటి కుమార్, అలాంటావ్ వుయ్ మస్టర్ గివ్
థాంక్సు టు దెం.

కుమార్:- వ్హయ్ ?

శోభ:- వుయ్ హావ్ స్టడీడ్ ఎ లాట్ ఫ్రం దెం, వుయ్ హావ్
లెర్న్డ్ ఎ ఫాషన్ ఫ్రం దెం, వుయార్ మువింగ్ యీచ్
యించ్ ఫ్రం దెం. దేఆర్ ది ఫోర్ ఫాదర్స్ ఆఫ్ అజ్.

రాజు:- (చప్పట్లు కొట్టి) కుమార్ ముక్కు-మూసుకుని జపం
చెయ్యి.

శోభ:- ఎందుకు ?

రాజు:- ఎందుకేమిటి చూస్తే యింగ్లీషు సినిమే చూడాలి
నేర్చుకుంటే విజ్ఞానం అక్కడినుంచే నేర్చుకోవాలి.

కుమార్:- నిజమే ?

శోభ:- ఒకవంక ఒప్పుకుంటు, మరొకవంక విమర్శించుతా
రెండుకు.

కుమార్:- దేశం అంత విజ్ఞానవంతంగా లేదు.

రాజు:- నువ్వెక్కడనుంచి కొల్చావ్.

కుమార్:- ఒక మూలనుంచి,

రాజు:—మరోమూలనుంచికొలు, అజ్ఞానంకంటే విజ్ఞానమే ప్రబలంగావుంది నేడు భారతీయుల మొత్తమీద, నైటిఫైవ్, పర్సంటు అంతా విజ్ఞానవంతులై. వీళ్ళందరికీ యీ విజ్ఞానం ఎలా కలిగిందంటే, త్రు ఓన్లీ సినిమాస్, అని అనాలి. చలన చిత్రకళకు భారతీయులమైన మనమంతా జోహార్లు వ్వాలి.

శోభ:—హాలీవుడ్ వున్నతస్థానం అందుకున్నదంటే యావత్ ప్రపంచంలోను యెందు కనుకున్నావ్!

కుమార్:—మీరిద్దరు ఒకటి - నేనేగా!

రాజు:—ఆలా ఒప్పుకోను.

శోభ:—బలవంతం ఏమీలేదు, ఏ విషయమైనా మంచిని గ్రహించాలి, దాన్ని అందరు అంగీకరించాలి.

కుమార్:—కాబోయే లెక్కరహితుగా యిప్పుడే లెక్కన్న దంచేస్తున్నట్లుండే !

రాజు:—వున్న మాటంటే వులుకెక్కువట శోభాదేవి మాట్లాడినదాంట్లో తప్పులేదు.

కుమార్:—యెవరన్నారోయ్!

శోభ:—అబ్బ, అనవసరంగా టైము వేస్తు చేయకండి.

రాజు:—మాటల్లోనే ఎంతదూరమొచ్చేశాం ఆల్ రైట్, శోభ ప్లైగో -

శోభ:—అప్పుడే

కుమార్:—యింటిముందుకొచ్చాం, అప్పుడే టైన్ తర్కటీ అయింది వెళతాం మార్నింగు, కలుద్దాం, గుడ్ బై -

శోభ:--గుడ్ బై

రాజు:--గుడ్ బై

(శోభ వెళ్ళినతరువాత, రాజు, కుమార్ వెళ్ళు తాడు)

(తే ర)

5 వ రం గం

(వాసు మంచంమీద పడుకొని వుంటాడు)

అప్పన్న:--(వేటుతో వస్తాడు. బల్లమీదపెట్టి -) బాబు, బాబు, 9 గంటలైపోనాది. ఇంకా తొంగున్నావేటి బాబు.

వాసు:--(లేవకు అలాగే పడుకొని వుంటాడు).

అప్పన్న:--చిత్రం ఈనాటిబాబుని నేనెక్కడా సూడలేదు. సక్కుంగా సదుకున్నాడే, ఏటిచేస్తాడు. ఆ మహాతల్లి మా దొడ్డ యిల్లాలుచూకిపోనాది. సెట్టింత మొగుడు సెంత నుంటే అహ్వా అదేటో లేనట్టి యేశం కట్టది.

వాసు:-- (నస్తాడు)

అప్పన్న:--బాబు నెగిళారా! నీళ్లుటకొత్తాను. మొగం కడిగెయ్యండి, పలగారం స్నానిపోగాది

వాసు:--ఫలహారానికేంగాని. నాకీపూట తలనొప్పిగావుంది ఏమీ అక్కరలేదు కాఫీపట్టుకొనిరా.

అప్పన్న:--అలాగే వుంటాది బాబు

వాసు:-చూడు అప్పన్నా.

అప్పన్న:-ఏటిబాబు.

వాసు:-ఒక్క-పనిచెప్పతాను చేస్తావా ?

అప్పన్న:-అదేటిబాబు ఆనాగన్నారు. ఈయింటిలో యెవ
రేటిసెప్పితే అది సేసేదానికేగాబాబు నానున్నాది.

వాసు:-తెలుసునాకు - కానీ .

అప్పన్న:-సందేహంవద్దుబాబు - సెప్పెయ్యండి.

వాసు:-నా కోపనిచెయ్యాలి నీవు.

అప్పన్న:-ఆనాగే బాబు.

వాసు:-వుత్తరం యిస్తాను పట్టుకెళ్ళి పోవులో వెయ్యాలి.

అప్పన్న:-అదేటిమాట బాబు, దీనికి నన్ను ఏటోయినాగు
అడుగుతారేటి బాబు. నిముషాలమీద యెల్లి వత్తాను.

వాసు:-అట్లాగే చేస్తావని నాకు తెలుసు. కాని యిదియెవ్వరి
కంటా బడగూడదు.

అప్పన్న:-నరమానవుడి కంటబడకుండా సేస్తానా బాబు.

వాసు:-అయితే యిందా (మాచంకిందవున్న వుత్తర తీసి
యిస్తాడు. అప్పన్న పట్టుకొని వెళ్ళిపోతాడు లోకం నన్ను
చూచి గేలిచెయ్యని - నే నెందుకు ఝడియాలి. నేను
చేస్తున్నపని తప్పుకాదు. నన్నామె కొన్నది కొన్నందుకు
తన హక్కును నిలబెట్టుకొన్నది. కట్నం ఆశించిన తండ్రికి
యింతకన్నా యేంకావాలి. నన్నో పశువనుకొనినా ద్వారా

సంచులు నింపుకుందామనే నిశ్చయించాడుగాని - నాజీవితం
యే విధంగా తయారుఅవుతుందో చూచాడా. కనీసం
పూహించనన్నా పూహించాడా, ఎవరితప్ప! డబ్బిచ్చి
కొనుక్కున్న నాభార్యదా? డబ్బుకాశించిన నా తండ్రిదా!
ఎవరిది? ఎవ్వరిదీకాదు తప్ప.

(శోభ వస్తుంది.)

శోభ:—మీదెందుకు తప్ప?

వాసు:—నీకు భర్తనెనందుకు.

శోభ:—అందులో తప్పేముంది.

వాసు:— నీవంటి ఆగర్భ గ్రీమంతురాలికి - నీవంటి గర్వ...

శోభ:—ఆయాస పడుతున్నారు.

వాసు:—పడాల్సినంత యేమీలేదు.

శోభ:—ధనవంతుగాలి బిడ్డగాపుట్టటం తప్పా?

వాసు:— అని నే నను.

శోభ:—మరెందుకు మీ కీప్రయాస?

వాసు:—కొంచం వివేకంగూడా వుండాలంటాను.

శోభ:—లేకుండా నే నేంచేశాను.

వాసు:—ఇదంతా యేమిటి?

శోభ:—అదే అంటున్నాను యేం చేశానని.

వాసు:—ఒకళ్లుతప్పచేస్తే దానికి మరొకళ్ళా శిక్ష!

శోభ:—తప్పెవళ్ళుచేశారు శిక్షయెవళ్లు అనుభవిస్తున్నారు.

వాసు:—కట్నం తీసుకొన్నది మాత్రం.

శోభ:—వివాహంచేసింది మాత్రం.

వాసు:—కట్నం యిచ్చింది మీతం.

శోభ:—పుస్తకట్టింది మీరు.

వాసు:—అవును, కాదని నే నను.

శోభ:—కట్నం యిచ్చింది మాననై, పుచ్చుకొన్నది మీనానై.

వాసు:—కట్నం యివ్వద్దని చెప్పలేకపోయావా?

శోభ:—కట్నం తీసుకోనని ఆనాడే చెప్పలేకపోయారా?

వాసు:—ఆ విషయం నాకు తెలియదు.

శోభ:—కట్నం యిచ్చినట్లు నాకూ తెలియదు.

వాసు:—నీ హక్కని నన్ను తీసుకోరావడం తెలుసు.

శోభ:—తెలిసి చేసినపని.

వాసు:—ఇదేనా స్త్రీ ధర్మం.

శోభ:—ఎవరిధర్మాన్ని వారు నిర్వర్తించుకోలేక యితర్లని నిందించడం ప్రతివారికి తేలిక.

వాసు:—నిన్ను నిందించేదేముంది.

శోభ:—ఆడుతున్న మాటలు. డబ్బుగలదాన్ని అయి పుట్టడం తప్పా? యీ డబ్బుకోసమేగా ఆసించి కట్నం రూపంలో పదివేలూ పుచ్చుకున్నది. అప్పడీవిజ్ఞానం యేం అయింది. మీరు చదివినచదువేం అయింది? స్త్రీ అంటే ఆటబొమ్మని తలిచారా? స్త్రీ కూడా రకమాంసాలతోనే పుట్టిందని మరిచిపోయారా? మీరు ఆడినఆటకు తాళం వేసే వక

యంత్రాన్ని అని తలిచారా? రాచిరంపాన పెట్టాలని
చూచారా? అందుకే నేనీపనిచేశాను. స్త్రీ కేవలం మీరా
డించినట్లు అడే కీలుబొమ్మకాదని నిరూపించదలిచాను. నేను
చేసినపని ధర్మసమ్మతమైనదేనని పూర్తిగా విశ్వసించాను.

వాసు:—ఆ వుక్రోసంహోనే నన్ను నీవు నేడు కీలుబొమ్మను
చేశావు. ఈ విధంగా నామీద ప్రతిక్రియ జరుపుతున్నావు.
నేనీనాడు యంత్రాన్నా? కాదు. యీ నాడు నేనో
బొమ్మనా? కాదు నేనీనాడు నీకు యేమీకాదు. నీవు
10 వేల రూపాయలకు బజారు-గోళొన్న మట్టిబొమ్మను.
ఆ బొమ్మకు జీవాలులేవు. యీ బొమ్మకుమాత్రం జీవా
లున్నాయి. యింతే తేడా.

శోభ:—మినుల్ని యిక్కడ యెవ్వరూ నిర్బంధించడంలేదు

(అప్పుడు గంభీర వస్తాడు.)

అప్పన్న—బాబు నాన్నగారొచ్చారు.

(శోభ వెళ్లిపోతుంది. అప్పన్న వెళ్లిపోతాడు.)

(రామరావు పంతులుగారువచ్చి వాసును కాగిలి చుకో బోతాడు.
వాసు తిప్పుకుంటాడు).

రామా:—ఏం నాయినా కులాసాగా వున్నానా?

వాసు:—చాలా బాగా కులాసాగా వున్నాను.

రామా:—ఉత్తరంఅన్నా నాశావుకావేమిరా?

వాసు:—వ్రాయవలసిన విషయాలు యేమీలేవు.

రామా:— నీ డేమసమాచారాలు తెలియక మీ అమ్మ కొట్టుకుంటున్నది. లేక లేక నీవాక్కడవు. నీ ఆరోగ్యం తెలియబగుస్తే వచ్చినట్టే మేముంది నాయన.

వాసు:— అనారోగ్యంగావుంటే ఉత్తరమే వచ్చేదిగా.

రామా:— వక్కసారి యింటికి వెళ్లుదాం రా. అమ్మ నిన్ను చూడాలని కలవరిస్తున్నది. నుస్తీకూడా చేసింది. వక్కలే కలువరింతలు. నిన్ను చూడాలని తపిస్తున్నది డాక్టరుకూడా నిన్ను తీసుకొనిరమ్మని సలహా ఇచ్చారు. వక్కసారిరా నాయనా పోదాం.

వాసు:— వకపుత్తరంఅయినా వ్రాశారుకారేం ?

రామా:— అదేతగుతుం దనుకున్నారు. రోజులు గడుసున్న కొద్దీ రోగం యెక్కువే అవుతున్నది గాని తగ్గటంలేదు. సంగిగూడా వుట్టింది. వక్కలే పిచ్చివాగుడు, రానాయనా పోదాం.

వాసు:— అందాకా యెందుకు వూరుకున్నారు ?

రామా:— మందులు యిస్తూనేవున్నారు. నిన్ను చూడండే అది వక్కనిముషమైనా వుండలేదాయె. పెళ్లి అయినా నాలుగేండ్లు అయినా వక్కసారైనా రాకపోతివాయె. నీ మీద వామకారంచేత మంచంపట్టింది. ప్రతినిముషం నిన్ను చూడాలనే తపిస్తున్నది రా నాయనా పోదాం.

వాసు:— అవిడ్ని వక్కతినీ నదలేసి యెందుకువచ్చారు ?

రామా:— నీకొసం నాయనా. నిన్ను తీసుకొనివెళ్లుదామని.

వాసు:—ముందు వెళ్ళండి అవిష్కరించిన వచ్చేవారు. ముందు
అవిడ క్షేమసమాచారాలు చూడండి పదండి.

రామా:—రానాయనా నీవు?

వాసు:—నాన్నా నాకాభాగ్యంలేదు. నన్నా మెకన్నది నేనామె
గర్భవాసాన పుట్టాను. ఇదే మాయద్రికీవున్న సంబంధం.
ఆమెకు నేను కుమారుణ్ణి నాకామెతల్లి. యిదే యీజీవి
తంబో శాశ్వతంగా నిలిచేది. అంతే నాకూ - ఆమెకు -
అఖిరికి నీకూనామియుణం తీరిపోయింది. నే నేవిధంగా రాను
నాన్న. రాలేను. ఈ జీవితంలో పుత్రుడైపుట్టి నాధర్మాని.
నేను నా మాతృదేవిపట్ల నిర్వహించుకోలేని దర్మినున్న.
అవిష్కరించుచేక కిలేని అసమర్థుణ్ణి. నాన్నా నీవుపో. వెళ్ళు
డో. శౌందరగా వెళ్ళునాన్న. అవిష్కరించుచున్నా వెళ్ళు
నాన్న.

రామా:—నీవు లేకుండా నేను వెళ్లి చేసేదేముంది నాయనా.
నిన్ను చూస్తేనా ఆమె ఆత్మత్వపి పొందుతుంది. పోయే
ప్రాణాలు నిలుస్తాయి రా నాయనా.

వాసు:—రాలేను. రాను. రావటానికి ఏలులేదు.

రామా:—నీవంటే అంతపడి చచ్చిపోతూవున్న నిన్ను గన్న
తల్లి మీద నీకుండే ప్రేమ యిదేనా.

వాసు:—అవును యంతకన్న ఏముందినాన్న. చాలు నాకీ
ప్రేమ చాలు. నేను రారవాది నరికాలు అనుభవించు
తాను. గంతోషంతో అంతకన్నా నాకొచ్చే మెప్పుగాని,
సద్గుణులుగాని ఏమున్నాయినాన్న.

రామః—నీవిత నిర్దయుడవవుతావా ?

వాసుః—(పిచ్చిగానవ్వి) నాన్నా ఏమన్నావు. నిర్దయుడనా నేను. (మళ్ళీనవ్వి) కాను, కాలేను.

రామః—కన్నకల్లి అనసానదశయందుంటే, రానంటావు. యిదేనా పుత్రప్రేమ.

వాసుః—నిన్న చెప్పాను. యిందాక నే చెప్పాను. నాపుత్రప్రేమ అంటే యేమిటో, నాకూ మీకూవున్న సంబంధం అనేది ఏమిటో.

రామః—తల్లిని చూడటం కనీసధర్మం.

వాసుః—ధర్మాలు నాకు తెలుసు.

రామః—దేశానికంతకు ఒకమతము—నీకోమతమన్నమాట.

వాసుః—ఔను. దేశంలోవున్న ప్రజలంతా ఒకెత్తు— నేనొకడ్ని ఒకెత్తుగనుక.

రామః—కర్మకూడ చెయ్యవన్నమాట.

వాసుః—నాకర్మేకాలినప్పుడు యితరులకర్మ నేనేంచెయ్య గలను నాన్నా.

రామః—ఛీ, దరిద్రుడా నాన్నా నాన్నా అని యెంతతియ్యగా మాట్లాడుతావురా.

వాసుః— అవును నీయంత తియ్యగా తడిగుడ్డలతో గొంతుక కోయడం నాచేతకాదు.

రామః—నేనేంచేశాను.

వాసు:—ఏంచెయ్యలేదో చెప్పు—

రామ:—నీయిష్ట మొచ్చినట్లు చదివించడం తప్పు. నవమాసాలు మోసి కనడంతప్పు. పెంచి పెద్దచేయడంతప్పు, ఒకయింటి వాడ్ని చేయటం అంతకన్నా తప్పు. పచ్చకామిర్లవాడికి ప్రపంచంఅంతా పచ్చగానే కనబడుతుంది. యీరోజున పద్దలతప్పులు యెన్నగలశక్తివచ్చింది. నవమాసాలుమోసిన కన్నతల్లి చేదయింది. పలుకష్టాలుపడిపెంచి పెద్దచేస్తే తండ్రి దుర్మార్గుడు. ఆహా. ఏంలోకం. లోకంలోవున్న అందరు కొడుకులు తమతల్లిదండ్రులపట్లను అంతఅసభ్యంగా మాత్రం ప్రవర్తించరని తెలుసుకో. వంట్లోవున్న అహం యింతచేస్తుంది. అన్నీవుడిగిపోయినతరువాత పశ్చాత్తాప పడుతావు. జాగ్రత్త. తల్లి అవసానదశలోవుంది. కడసారి కోరిక చెల్లించు పుత్రుడవయినందుకు. అది కనీసధర్మం.

వాసు:—(పెద్దగానవ్వి) నాన్న నేనేమి నీవద్ద నీతులునేర్చుకో నక్కరలేదు. నాగతి నాకు తెలుసు.

రామ:—తెలిసే కన్నతల్లిని అవసానదశలో క్రుంగి కృశిస్తున్న తల్లిని చూడడం నిరాకరిస్తున్నావన్నమాట. లోకులువింటే నవ్విపోతారు.

వాసు:—నాన్న, నాకు లోకులతో పనిలేదు. లోకులునవ్వి పోతావని, లోకులనుకుంటారని, ఝడియటందేనికి నాన్న?

రామ:-చేసినతప్పు.

వాసు:-నేనేం తప్పుచేశానునాన్న ?

రామ:-శల్లిని- అగునో కడప్రాణాలతోపున్నదాన్ని- చూడ
కుండావుడబులో నామి నీచర్యలను మన్నిస్తారా ? నీవు
చేసేపని తప్పుకాదు.

వాసు:- నాన్న, నాచర్యకేనా- నీచర్యకుకూడానా ?

రామ:- నేనేంచేశాను ?

వాసు:-అదేఅడుగుతున్నాను నీవేంచెయ్యలేదూఅని.

రామ:-తెలిసినంతలో నేనేమి చెయ్యలేదే ?

వాసు:-యితరుల తప్పులు ఎన్నటంలో అందెవేస్తారు. తమ
తప్పులు తాము తెలుకొలేరు.

రామ:-అదేనయ్యా చెప్ప నేచేసినతప్పు దిద్దుకుంటాను. యీ
రోజున తండ్రితప్పులన్నే పుత్రుడు దొరికాడు. కొడుకులన్న
తప్పులు తండ్రులు దిద్దుకునేకాలంవచ్చింది. కాలం.

వాసు:- (నవ్వి) నాన్న యిప్పుడు నీనా తప్పులెన్నకునేకాలం
కాదు. ముందు యింటికివెళ్లి ఆవిడస్థితిచూడు. నాన్న
యెక్కువ తప్పుచేసినవాడవవుతావు. నడు ఊ నడు.

రామ:-చెప్పవయ్యా నాతప్పు.

వాసు:-నాన్నా నామాటవిను నీవు తక్షణం బయలుదేరి
వెళ్లు.

రామ:—నీవు రావన్నమాట.

వాసు:—రానని ముమ్మాటికి చెప్పతున్నాను రాలేను.

రామ:—ఎందువల్లనని అడుగుతున్నాను.

వాసు:—రావటానికి నీలులేదు గనుక.

రామ:—అదే యెందుకు వీలులేదంటున్నాను.

వాసు:—చెప్పినా నీకర్థంకాదు గనుక.

రామ:—అర్థంచేసుకునే స్థితిలోనే వున్నాను.

వాసు:—నాన్నా ముందు నీవువెళ్లమని చెప్పతున్నాను.

రామ:—నే వెళ్లడం అలావుంచు, నీ వెందుకున్నావో చెప్పు.
నీవట్ల మేం చేసిన అపరాధం ఏమిటో చెప్పు ఎందుక
మూపై యీ విధంగా ఆంక్ష కట్టావో చెప్పు.

వాసు:—నాన్న వెళ్లునాన్నా అక్కడ ఆవిడకెలావుందో.

రామ:—వెళ్ళుతా, వెళ్లక యిక్కడే వుండను వెళ్ళుతా. ముందు
యీ సంగతి చెప్పు యెందుకురావో.

వాసు:—నాన్నా నన్ను ఏవిధంగా రమ్మనమన్నావునాన్నా.

రామ:—ఏం నాయనా ఎందుకంత బాధపడుతున్నావు. చెప్పు
నాయనా చెప్పు.

వాసు:—వాన్న. నాన్న.

రామ:—చెప్పనాయనా

వాసు:—అమ్మకేలావుందో, నీవు వెళ్ళునాన్న.

రామ:—నీవురాకపోతే యిక్కడనుంచి కదలను.

వాసు:—నీవిక్కడనుంచి కదలకపోతే అక్కడ ఆవిడ ప్రాణాలు కాస్త హరి అంటాయి.

రామ:—నీవులేకుండా వెళ్ళినా ఆవిడకా రాతతప్పదు.

వాసు:—అని నీ మూర్ఖపు పట్టుదలతో అక్కడ ఆవిడ ప్రాణాల్ని నిలుపున తీస్తావన్నమాట.

రామ:—నీవెంతమంది ప్రాణాలను వుసురు పెడుతున్నానో చూచావా ?

వాసు:—నీవా? నేనా? నీ మూలకంగా అక్కడ ఆవిడ ఇక్కడ నేను.....

రామ:—నామూలకంగానా—

వాసు:—అవును నీ మూలకంగానే.

రామ:—అ! ఏమంటున్నావు.

వాసు:—వున్నదన్నాను. అక్కడ ఆవిడ దక్షతలేక ఈనాడు హరి అనబోతున్నది. ఇక్కడనేను నీ మూలకంగా ఏనాడో హరి అన్నాను.

రామ:—నా మూలంగానే!

వాసు:—బౌను. నీ మూలకంగానే. డబ్బుకాశించి కట్టం అనే పేరుతో సంచులు నింపుకొని నా ప్రాణాలుతీశావు. నాగొంతుక నులిమావు. ఒకనిండుప్రాణాన్ని బానిసలా విక్రయించావు. నీవుచేసిన చేతకు యిటునేను, అటుఅమ్మా...

రామ:—ఆ.....

వాసు:—నీకు అభిమానం లేదా ? నీవు మానవుడవా, రాక్షసుడవా, కన్నకొడుకును డబ్బుకు అయ్యికున్న నీవు నేడు ఒక నిండు వ్రాణాన్ని తీయటానికి ఇంకా నీవు.

రామ:—ఏమన్నావ్!

వాసు:—వున్నదే అన్నాను. లేనిదికల్పించడంలేదు.

రామ:—నిన్ను నేను డబ్బుకు బానిసగా అమ్మానా?

వాసు:—ఔను. అమ్మావు. యీ రోజున నే నీయింట బానిసను. అస్వతంత్రుణ్ణి. కన్నతల్లి అవసానదశలోవుంటే చూడనోచుకోని ఆ సమర్థుణ్ణి. వ్రాణాలువుండికూడా లేని మట్టిబొమ్మను.

రామ:— ఆ —

వాసు:—వెళ్లు-ఉ-వెళ్లు-ఆవిడ్ని అయినా కాపాడు. నీ మూర్ఖత్వానికి ఆమెనుకూడా బలిచెయ్యకు. నడు-ఉ-నడు.

రామ:—ఇంతేనా నీవురావా?

వాసు:—నన్ను ఏనాడు కట్నం అనేపేరిట వీళ్లుకొన్నారో ఆ నాటితోనే నీ నా సంబంధం తీరిపోయింది. పో, వెళ్ళు నా కోసం యిక్కడ అనవసరంగా కాలం వ్యర్థపుచ్చుకు. అప్రాణాన్ని కాపాడు.

రామ:—నీవురావా ?

వాసు:-రాను. నేనే కావాలనుకుంటే కట్నంకింద తీసుకున్న
ఆ పది కోటు వ్యాపారాన్ని చెరవిముక్తి చేయి?

రాను:-అంతేనా,

వాసు:-అ, అక్షరాల అంతే, ఉ. నడు. ఆవిడ్డి అమ్మనుచూడు.
ప్రతికే మార్గంగాడు. నడు. నడు...

(తె ర)

6 వ రంగం

(అప్పన్న చేతిలో ప్లాస్టు పట్టుకొని)

బాగున్నది కాఫీకాడ్డించి అందియ్యాల కాబోలు.
అనేకో ఉన్న మారాజులు వుక్కోగాలేటి. డోలు. నే
నెప్పుడు సూడనేను. అల్ల ఆడకూతురు వుక్కో మేటో
నాకెరుకనేను. మొగుడేటో యింట్లో ముండనాగు కూచో
బెట్టి టింగురంగా అంటు తిరుగుతాదికదా యీ అమ్మ సిగ్గు
నేను కాబోను. ఎసిల్లో వత్తున్నారు. ఎసిల్లో
(వాసు చేతిలో కూరలస చీతో తలించుకుని వస్తాడు).

అప్పన్న:-బాబు !

వాసు:-(తలెత్తి) ఏమిటి అప్పన్న?

అప్పన్న:- అదేటిబాబు నేనున్నానురాను, నేతేనేటి. కూర
లట్టుకోతున్నారేటి బాబు.

వాసు:-ఫరవాలేదు. మనయింట్లోపనులు మనంచేసుకోక ఎవరు చేస్తారోయ్ ?

అప్పన్న:-కాఫీతెన్నన్నారమ్మగోగు. యెల్లిపోవత్తున్నాను.

వాసు:-అఫీసుకెళ్లాలిట అందుకు తొందరగా వంటకావాలట యింట్లో ఏమీలేవు తెస్తున్నాను.

అప్ప:-బాబు మాదొడ్డయిల్లాల్ని కట్టుకున్నావయ్యా. నేనయి తేనా నిలతీసి ఆసెంప యీసెంప వాయించేవోడ్చి.

వాసు:-అప్పన్నా ముయినోరు. అననసరపు సంగతులు.

అప్ప:-సీమీదున్న అభిమానం అలాగనిపించిందిగాని నాకెందు కోల యీగోల. బాబుయీ బాదలు పశకపోతే యెల్లిపో గూడదు ?

వాసు:-అప్పన్నా !

అప్ప:-బాబు నిన్ను సూత్రే నాకేడుపొత్తున్నది. సక్కంగ నడుపుకున్నోడివి నీకేటిబాబు యీఅవత్త.

వాసు:-వస్తా (అని వెల్లిపోతాడు)

అప్ప:-మాసెడ్డభిమానం. యెల్లిపోనన్నా యెల్లిపోడు. నానున్నా అడ్డమయిని చాకిరి చేతాడు. మామంచోడే. చొరికిపోనాది మాశెడ్డిల్లాలు. పానానికి సుఖంనేదు. ఏటి శాతాడు. కర్మ ఆ బెమ్మరాశినరాత ఏటయితాది. కర్మరా బాబు కర్మ.

అమ్మ సీతమ్మ, అమ్మ సీతమ్మ

నీవయిన కాపాడవోయమ్మ, అమ్మ (వెల్లిపోతాడు).

7 వ రంగం

(రామారావుపంతులు యిల్లు. మంచంమీద వాసుతల్లి పండుకొని వుండును. రామారావు వస్తాడు. కండువా వంకెకు తగిలిస్తూ)

రామ:—యింకెక్కడికొడుకు. వాడికి మనకు ఋణం తీరిపోయింది. యింకవాడు మనకు దక్కడు. తల్లికి ప్రాణంమీదికి వచ్చింది రమ్మన్నారండే.

తల్లి:—ఉ... అబ్బ... అమ్మా.

రామ:—దీని జబ్బుమాస్తా నయమయ్యేటట్లు కనబడలేదు.

తల్లి:—నాయన రాలేదా? ఇస్, అబ్బ, అబ్బ,

రామ:—వస్తాడు. తప్పకుండా వస్తాడు, రాకేంచేస్తాడు. చూస్తూ ఎలారాడో చూస్తా.

తల్లి:—వాడిని కళ్లారాచూచి ప్రాణం విడుద్దాం మనకు కుంటున్నాను.

రామ:—నీప్రాణాలు నాప్రాణాలు హరిఅన్నా రానని ఖచ్చితంగా చెప్పాడు. యేంవస్తాడు. రాడు, ఎప్పటికీరాడు.

తల్లి:—యిస్ అబ్బ రాడా! నాతండ్రిరాడా!

రామ:—ఏంవస్తాడే వాడంత రాయచేసుకొని మాట్లాడుతుంటేను. రాడు.

తల్లి:—ఇంతేనా - రాడా - రా...డా - (అని ప్రాణాలు పదిలేస్తుంది).

రామ:—ఏంచేశావే. ప్రాణములు వదిలేశావా. ఓరిదేముడా నానెత్తిమీద యెంతఖర్చుం కాల్చువురా! (అటుఇటుకదల్చి) ఇహాలాభంలేకు ప్రాణాలుచదిలి వేసింది. ఇంకేంటిదారి... వాసు! నేను చేసిందాల్లో తప్పేమిటి? నీక్షేమకోసం నీకోసం కట్నం అడిగాను. శుభోపంతో యిచ్చాను. ఆనందంతో పుచ్చుకున్నాం. యంతమోరం జరుగుతుందను కున్నానా వాసు. నీవెందుకు రానన్నాలో నాకర్థమయింది. నీనన్నట్లు అటు నిన్ను యిటు మీఱున్ను కష్టపెట్టాను. ప్రాణాలున్నా నిన్ను ప్రాణంలేసి బొమ్మనుచేశాను. పశువును అమ్మినట్లు అమ్మాను. చూస్తూ చూస్తూ నామూర్ఖత్వంవల్ల మీఱుమ్మప్రాణాలు తీశాను. నీకోసం మీఱుమ్మ ఎంత కలవరించిందో నేను నాకళ్ళాగా చూచాను. నీ ఆనందంకోసం అనుకున్నాగాని నీమనశ్చక్షేత్రంకోసం అనుకోలేదు. పాపిష్టిడబ్బు. డబ్బు మనల్ని వృద్ధిరిస్తుందా. నిర్దుమన కొద్దు. ఆపదివేలు వడ్డీచోగహా ఆమహాశక్తి కనుగొనకొడతాను. నీబాధ నివారించుతాను. నానునా యింట్లోకా అంతబాధ పడ్డావు. నాతండ్రీ! నీనితబాధపడతాననుకోలేదురా. నీవు సుఖపడతావనుకున్నాను. యిదుగో (అని యినపపెట్టెనద్దకువెళ్ళి డబ్బుతీసి సంచీలోపోసి వెస్తున్నా! నిన్ను విడిపిస్తా (అని వెళ్ళిపోతాడు).

(తెరపడును)

8 వ రంగం

శోభ — రాజు

రాజు:—శోభ, కుమార్ రాలేదే యివ్వాలి.

శోభ:—నేను అతనికోసమే Wait చేస్తున్నాను.

రాజు:—తప్పకుండా రోజూ నాకన్నా ముందు వచ్చేవాడు.
యివ్వాలి యెదో విశేషం వుండాలి.

శోభ:—ఏముంటుంది ?

రాజు:—మాచ్ వచ్చిందన్నాడు. అందుకుండిపోయాడను
కుంటాను.

శోభ:—బైది బై, నీమారేజి ఎప్పుడు ?

రాజు:—వుయ్ మస్టు వైట్ ఫర్ దట్.

శోభ:—అంటూవుండు అలాగె. “యు విల్ బికం ఏ ఓల్డ్
ఫ్రెండ్”.

రాజు:—నెవర్.

శోభ:—మరింకెప్పుడోయ్ ?

రాజు:—నేనో అమ్మాయిని లా చేశాను.

శోభ:—“వెరిగుడ్”. యింకాయేం తప్పకుండాకానీ.

రాజు:—ఆగుమరి. సాంతం చెప్పనియ్.

శోభ:—గ్రంథం నడిచిందా ?

రాజు:—“వైట్ ఫ్లీస్”. సాంతం చెప్పనీ! నేనో అమ్మాయిని ప్రేమించినమాట వాస్తవమే. ఆ అమ్మాయి నన్ను ప్రేమించిందనే అనుకుంటున్నాను.

శోభ:—“దటిజ్ నాచురల్”.

రాజు:—కాని నేననుకున్నంత చురుకైన అవుతుందా యీవ్యవహారం అని చూస్తున్నా.

శోభ:—డైనమోలో పడిందా.

రాజు:—కాదు. కాదు. సెంటుపర్సంటు కరెక్టు నాతరపున. అటువైపునుంచి మనకు రెస్పాన్సురాలేదు.

శోభ:—“బాడ్ లిక్”.

రాజు:—అలా కాదని నాకు తెలుసు.

శోభ:—కుమార్ అన్నట్లు నీవు పట్టి పిరికిమనిషివి.

రాజు:—నెవ్వర్.

శోభ:—పిచ్చివాడివి కాకపోతే ఆ అమ్మాయి ప్రేమించిందని నీవెట్లా పూహించానోయ్.

రాజు:—అదే చెప్పతున్నాను విను ఆ అమ్మాయిచనువు నన్ను అట్లా అనిపించేలా చేసింది. ఎంత సన్నిహితంగా వుంటామనుకున్నావ్.

శోభ:—పూహించివుంటావనుకుంటాను.

రాజు:—ఆమెపులు, ఆనడక, ఆవయ్యరం, అంతానన్ను గురించేనని నేను డిస్టెండ్ చేసుకున్నాను.

శోభ:—కనీసం ఒకసార్లైనా నీలభిప్రాయం చెప్పావా ?

రాజు:—దానికోసమే ఆ అవకాశంకోసమే యెదురుచూస్తున్నాను. అది యిప్పుడు లభ్యమయింది. శోభ “అయ్యో తాయ్” నామాట తోసెయ్యకు. నాకు ఎంతఆస్తి వున్నదో నీకు తెల్పు. నేను నీవు కలసి చదువుకున్నాం. నామనస్సంతా నీమీదనే లగ్నమైవుంది. నీమీద ఆశలెన్నో పెట్టుకొని వున్నాను. నామాట తోసెయ్యకు. నీవు వూరింటే ఉరోజు...

శోభ:—షట్ప్.

రాజు:—యీ అవకాశంకోసం యింతకాలంనుంచి యెదురు చూస్తున్నాను. యిప్పుడు లభించింది. నన్ను నీవాడ్డీ చేసుకో శోభ.

శోభ:—(చాచి చెంపకాయకొడుతుంది).

రాజు:—నీచేతితావు ఎంతమధురంగావుంది శోభ.

శోభ:—తుచ్చుడా! ఏమన్నావ్. ఇదేనా నీష్ణేహం. నేనూ వివాహంచేసుకున్నానని, నాకోభర్తవున్నాడని, నేను అవి వాహితను కాదని తెలుసానీకు.

రాజు:—తెలుసు. కాని నీవాభర్తతో సుఖాన్ని అనుభవించడం లేదనికూడ తెల్పు. అతడు నీకంటే ధనహీనుడని తెలుసు. నీసంపాదనమీద ఆధారపడ్డవ్యక్తి అని తెలుసు.

శోభ:—యీనీచపుబుద్ధిలోనే వున్నానన్నమాట.

రాజు:—శోభ నీనీవాడు వున్న స్థానంకంటే వున్నతస్థానంలో వుటాచని చెప్పుతున్నాను. నేను జమీందారునని మరచి పోవనుకుంటాను. నేను నీ ప్రేమఫలాన్ని ఆసించి బ్రహ్మ పూజ చేస్తూవున్న పూజారిని మరచిపోలేననుకుంటాను.

శోభ:— డబ్బు, డబ్బు. డబ్బునునేను లొంగిపోతాననుకున్నావు కాబోలు నీచిచపుతిలంపుకట్టిపెట్ట. సోపనడన భావించాను. బాగ్రతగావారు అడదానిన బలవంతంచేసి నీ గొప్ప కామానికి బలిచేద్దామనుకున్నావు—

రాజు:—శోభ ! నీసౌందర్యాన్ని మరచిపోలేనుశోభ. నిన్ను ఏనాడునూచానో అనాటనూచి నాదానవనుకున్నానుశోభ.

శోభ:—నోరుముయ్యి. మరి ఏనాడగామాట్లాడటం నేప్పుకో. బుద్ధిగలిగి ప్రవర్తించు.

రాజు:—నిన్నునూనూపుంటే పిచ్చినాడ్ని అయిపోతానుశోభ. నీవుతిరస్కరించితే నాగతేమిటిశోభ.

శోభ:—ఛీ. దౌర్భాగ్యం !

రాజు:—దెబ్బతిన్న తేడిలా నీవుగొతుతూవుంటే, తేడిగిన్నుల లాంటి...

శోభ:—(కాలిబూటుతీసి కొడుతూవుంటుంది. మెటనే కుమార్ వస్తాడు).

కుమార్:—వాట్ యీన్ దిన్.

శోభ:—(గబగబవెళ్లిపోతుంది). (తెగవడును).

9 వ రంగం

(నాను గదిలో)

వాసు:— అమ్మ! లావుందో చెట్టు తకొడుకును వుండినాడ అవి
డకు పోయి వెళు లేకపోతున్నానే యీ స్వప్నాస్వప్నాలో
అవిడ్ని కళ్ళెక్కివున్నాడాల్సి. నేను అవిడయినాను కి
చేసుకోలేకపోయాను చీ. యీ బ్రతుకు బ్రతికేందుకు?
చదివినచదువు అడవిగాచిన వెన్నలయింది. నాన్న మూర్ఖత్వం
నల్ల కట్నా అనే పేరిట నా గొంతుకనులియాడు. వన్నెల
పిసనకర్ర యిల్లాలు ఏనాడు హిందూధర్మాన్ని నడలి
పాశ్చాత్యవర్ధితులకు అలవాటుపడ్డానో ఆనాటికోనే అంత
మీయినాను. ముఠాగాలు నేలినాడు ఆటననువు నేపో
చూచాను. ఆ మూర్ఖున్నా లేనినాడై యిపోయాను. నేను
బ్రతికిత్ర పోదానా?

కలుకున్న మిల్లాలికా కంబకమయ్యాను. కన్నతల్లికా
మూర్ఖుని అయ్యాను. తండ్రీకా భారమయ్యాను. నేను
బ్రతికిచేశానా?

ఎందుకూ నా బ్రతుకు?

యీ బ్రతుకు బ్రతికేకన్న చచ్చిపోతే? ఎవరిని పట్టించు
చాలి? నా నల్లలోకానికి వుపయోగంలేదు. నోక్కో
నాకేపిధిగాను పనిలేదు.

పాశ్చాత్యవ్యామోహానికి దాసానుదాసులైన ఓభారత సోదరులూగా ! నా యీ యదార్థజీవితచరిత్ర కనులార కాంచండి. గ్రహించండి. ఊహించండి. నావలె యెందఱు సోదరులు యీవిధంగా పనికిమాలినవారినలె లోకానికి కన బడుతున్నారో చూడండి. వదిలివేయండి. పాశ్చాత్య వ్యామోహాన్ని పారశ్రోలండి. యీలోకంలో మనినంత కాలం భారతీయుడుగానే మనండి. ఇదే నాలవసాసనందేశం. నాజీవితయాత్రను యింతటితో ముగిస్తున్నాను శలవు.

నాన్నా !

నీ ధనవిశాచికి ఆహూతవుతున్న నేను - నీకు నా కట్టకడ పటి ప్రణామం.

అమ్మా !

నీగర్భవాసాన జనించినందుకు - సీమంతోత్సవోత్సాహండా తనువు చాలిస్తున్నందుకు నన్ను దూరకు. అవసానగళలో నీమూర్తిని చూచేభాగ్యం లేని నిర్భాగ్యుణ్ణి. నేను సీకొడు కుసు కాదనుకో -

శోభ ! ఆగోచించుకో - బాగా - యింకా - మరియింకా. నీమూర్ఖత్వానికి వకనిండుప్రాణాన్ని - నీ పాశ్చాత్యవ్యామోహానికి ఏకజీవిని - నీ ధననిక్షేపానికి నకమానవశరీరాన్ని - బలిచేస్తున్నావు. ఇంతటితో ఆవు. మరియింక సరబలికోరకు.

మానవత్వంచెంది - మానవరక్తాన్ని త్రాగకు, నీచేతకు
నీవు పశ్చాత్తాపపడు. కనులువిప్పి పారచూడు, గ్రహించు.

భగవాన్! అయిపోయిందినాపాత్ర. ఈజీవితరంగంలో నీవుపృష్టిం
చినయీపాత్రను ముగించాను. మరికనాచేత యీరంగంలో
నటింపజేయకు, ఈనటన నాచేతకాదు. నన్నునీలోనే అట్టి
పెట్టుకో. ఇదిగో - నీదగ్గరకువస్తూను. (డ్రాయరు
సారుగుతీసి విషంసీసా పుచ్చుకొని త్రాగేస్తాడు. కిందపడి
పోయాడు. గిజగిజ కొట్టుకుంటాడు. ప్రాణాలువదిలేస్తాడు.
శోభవస్తుంది. అటూయిటూచూస్తుంది. వాసునిచూస్తుంది.
అతని దగ్గరకువచ్చి),

శోభ:—వాసు. వాసు. ఒక్కమాట. పలుకవేంవాసు. నాతో
మాట్లాడటం అసహ్యంవేసిందా. వాసు. సంఘంఅంతే
ఏమిటో అర్థంచేసుకున్నాను. వాసు! పాశ్చాత్యవ్యామో
హంలోవుండేసారస్యంఅర్థంచేసుకున్నాను. పూర్తిగా నేనునా
అవివేకాన్ని గుర్తించాను. నీలోవున్న శక్తిని అర్థంచేసుకో
లేకపోయాను. నిజంగా నీవన్నట్లు నేను అంధకారంలోనే
నడిచానువాసు. నీమనస్సునెంత కష్టబెట్టానో నేనర్థంచేసు
కున్నావాసు. నిముషనిముషానికి పాశ్చాత్యవ్యామోహ
పానీయాన్ని త్రాగేనాకు. నీఅమృతగుణికలు మింగుదు

పడలేను. అదుకనే నీవెంతబాధ పడ్డది యీ నోజున గ్రహించాను. నా తప్పు క్షమించు నాను. నీ నన్నది నీజూ వాను డబ్బుతో పుట్టాను—డబ్బుతో పెరిగాను—డబ్బుతోనే యీ వ్యామోహానికి దాను లొంగి నీన్న ట్లో చరిచాను. నా తను మరచిపో వాను. నన్ను చూచునాను నేనీ నాను నీ అడుగుజాడల్లో నడుస్తాను భారత నానై నా ధర్మాన్ని మరచి— నీ అర్ధాంగినైపుడికూడా అవివేకతో సంచరించాను వాను. యముడు నాకువిధించే శిక్ష చూతోమంతో అనుభవిస్తానువాను. వాను పతినే దైవంగావలించి పతిమాత్ర పరహాలమూటగా యెంచి—పతి అడుగుజాడల్లో నడిచి భారత మాత గౌరవ ప్రపత్తుల యనుమడింపజేసిన పుణ్యాంగనలు పుట్టిన ఈ దేశంలో నేనుపుట్టాను. యుగాలు గడిచిన వాని చరిత్ర సునువర్నాక్షరాలతో చరిత్రకారులునాకు రచించినవి నేటివరకు చదువుకుంటున్నాం. వారు నీ పదమయిన పుత్రి కలుగాని మాతా, భారతమాత మేముకామన్నా, చేష్టి తప్పుకు క్షమించుతల్లి. నీపాలుత్రాగి నీరొమ్మే త్రుద్దే నావంటి దౌర్భాగ్య సంతానాన్ని రూపుమాపమ్మా నానీ.

(వాసును పట్టుకుని చూస్తుంది) ఇదేమిటి వశ్యంతా చల్లగావుంది! ముఖమంతా నల్లగావుంది! (కదలిస్తుంది) కొయ్యిబారి పోయాడే! ప్రాణాలులేవా (పరీక్షిస్తుంది) వాను ఎంతపనిచేశావు వాను, నీ మనస్సెంత బాధపెట్టానువాను.

దగ్గరవున్నంతసేపు నిలబడివున్న సంతోషాన్ని గ్రహించలేక—
 పోయినాను. చచ్చిపోయిన తరువాత నాలోకల్గిని యీ పరి-
 వర్తన నీ వెట్లాగూస్తావు వాను. నిన్ను ఆనందిపరుద్దామని
 నిలబడునంతలోనానో? ఇచ్చాను నాను నీవులేకపోయిన తరు-
 వాత నేనుండి కూడా వుసయోగం ఏమిటివాను. ఇదుగో-
 వస్తున్నా. నీ కాళ్ళమీద పడినా తప్పును మన్నించమని వేడు-
 కుంటా మన్నిస్తావా. ఉ. తప్పుకుండా నాకు తెలుసు నీవు నా
 అంతఃకర్మయుడవు కావు. సహనశక్తివు వి. త్తులుస్తావు. నాత-
 ప్పను. వస్తున్నా-చస్తున్నా (అంటు-అటుయిటు చూస్తుంది.)
 బల్లమీద వున్న పాయిజులు సీసావుచ్చుకుని) అమ్మదొంగా
 యీ తీర్థం పుచ్చుకుని పరారు అయినావా నానుండి.
 కాతేవు నేనునువీలరాంగిని—నీ కోడిదేగాను లోకం నీవులే
 నిదే యిక్కడక్కడ సముపం వుండను. ఏ తీర్థంకో నీవునన్ను
 తప్పించుకుని సాదామనుకున్నావో దాంకోనె నిచ్చుకలును
 కుంటా, నీవెంటవుంటా, శివుడు పార్వతిని తనలో నింపు
 కున్నట్లు నన్నూ నీవు అనుగ్రహించు. నాఅర్థభాగం నాకీయ్య
 నవ్వుతున్నావా. ఎప్పున్నా వాను. సాహసం చెయ్యలేనని
 యింకా నవ్వుతున్నావా? తెలుసుకోవలసరకే తప్పు
 తెలుసుకున్నాక నిప్పుని తెలిసి చెయ్యి. నాను వచ్చే-
 వచ్చే-(అని గబగళా విషం త్రాగేస్తుంది. వెంటనే క్రింద
 పడిపోయి ప్రాణాలు వదులుంది).

(అప్పన్న వస్తాడు అటూయిటు మాస్తాడు)

అప్పన్న:- బాబయ్యగోరు, బుల్లిబాబు-అమ్మగోరు యిక్కడే-
వుండిపోనారు. యిల్లినీగోనండి (అని వెళ్ళిపోతాడు. రామా
రావు చేతో సంచితో వస్తాడు.)

రామ:- వాసు! వచ్చారా! యిదిగో ఆ పాపిష్టిడబ్బు వడ్డీతో
సహా పట్టుకొచ్చాను. అది యిచ్చేసి వెళ్ళిపోదాం రా
నాయనా వాసు. నీ మాట వినకుండా-నీతో ఆలోచించ
కుండా-ఎంతపనిచేశారా. దా వెళ్ళిపోదాం. దా. (కాలికి
శోభతగులుతుంది. వంగి ఇదిగోతల్లి మంచిబుద్ధి చెప్పావు.
చదువుకున్నందుకు ధనానికి ఆశించి అబ్బాయిని అమ్ముకున్నా
ననుకున్నావు. నీవెంతచేసు నీడబ్బెంతచేసు. తీసుకొన్నడబ్బు
ఇంద (అనిడబ్బును ఆమెమీద కుమ్మరిస్తాడు ముందుకు
నడుస్తూ) (కాలికి వాసుశరీరం తగులుతుంది) వంగిచేతో ముట్టు
కుంటాడు, (దగ్గరకూర్చుని) వాసు రా నాయనా వెళ్ళి
పోదాం. లే ఆ పాపిష్టిడబ్బు వాళ్ళకిచ్చేశాను. పోయింది,
మనశని విరగజైపోయింది. లే - నాయనా (అంటు వాసు
వంకచూస్తాడు. కదుల్చుతాడు. కొయ్యబారి వుంటుంది శరీ
రం) నాను! ముంచనే ముంచావురా కొంప, అనుకున్నపని
చేశావట్రా. ఇంక నా గతేమిట్రా. అటు మీఅమ్మను-
యిటునిన్ను యెంతకష్ట బెట్టానురా. నీ వన్నట్లు మీ
యిద్దరి ప్రాణాలు నేనేరా తీసింది. నేనే! నాకెందుకురాలేదు

రా యీచావు. మీ పప్పుడే నూరేండ్లు సిండినయిరా. శోభ! యెంతమందిని వ్రసురుబెట్టావే. నీ ప్రాణానికి ఎంతమందిని బలిచేసుకున్నావే తల్లీ-చుహుల్లీ. కత్తి! అదిశక్తి! నరబలి పుచ్చుకుంటే నేగాని తృప్తిచెందలేదా. నుహు-నూరి! నీ తృప్తి కోసం ఒక కుటుంబాన్ని నూపులేసానా పొట్టన-పెట్టుకున్నావే, (పిచ్చెక్కుతుంది) వాసు! మీ అమ్మ ప్రాణాలు వదలించని నానోటితో చెప్పటానికి వచ్చారా. నీ ప్రాణాలు కూడాపోయి నాయనినాకు చూశిస్తున్నావురా నీవు (నవ్వి) అవును అవును. మీ యిద్దరివే కావురా యింకా ఎంతమంది ప్రాణాలుపోతుండగా చూడాలో. నేనుచూడలేను. చూడను చూచినవిచాలు (వెరిగానవ్వి) శోభ! నీవుకాదు వీరిద్దరి ప్రాణాలుతీసింది నేను. నేను. పోలీసులూ రండి పట్టుకొండి. సంకెళ్ళు తగిలించండి. యిద్దరిప్రాణాలు నిలుపునతీసిన హంతకుడ్ని. రండి. వురికంబంఎక్కించండి. (పకపకానవ్వి. గుండెలు కొట్టుకొని) రారూ-రారూ. రండి. మీతుపాకి మడమలతో కాలిబూట్ల నాడాలతో - ముంచేతిలాటికర్రలతో-వుంటె-కత్తులతో నన్ను చిత్రవధ చెయ్యండి. సిద్ధంగావున్నాను. రండి రండి.....

(అప్పన్న, కుమార్, వస్తాడు)

అప్పన్న:-బాబు! యిదేటి! యీయనకు మతోయిందేటి!

కుమార్:-లేదు, (అనిశోభను, వాసును, చూస్తాడు) (ప్రక్కన వున్న సీసాను చూచి చేతోపట్టుకొని) అప్పన్న! అయి పోయింది, శోభ వాసులు యీ విషం త్రాగి అసువులు

బాశారు. (శోభమీద పడివున్న రూపానులుచూచి) ఇదే మిటి ? ఈ డబ్బు ఎక్కడిది?

రామ:—అ. ఏమన్నావు. విష: (త్రాగారా! యిదరు చచ్చారా! చావలా. నేనే యిచ్చాను. నర నరానికి ప్రాణిపోయింది. రెండ్రాణాలు నింపున సాచేతులో తీశా. పట్టుకెళ్ళు నన్ను. పోలీసులకు అప్పచెప్ప. ప్రతికంబంమీద సాతల కత్తిరించేలా చెయ్యి.

కుమార్:—అప్పన్న! పంతులుగా రెక్కడ?

అప్పన్న:—నేనుబాబు. వూళ్ళోనేను.

శ్యామల:—(వస్తూ) అ రోజుల్లో నేను కాలేజీలో లెక్చరరుగా—

అప్పన్న:—బాబు అన్యగోరు.—

కుమార్:—పంతులుగారు, శోభ వాసులు మనల్ని వదిలేసి వెళ్ళిపోయారు !

శ్యామల:—ఎక్కడను ?

అప్పన్న:—ఎక్కడికేంటి (చేయి పైకిచూపించి) ఆలోకానికి.

శ్యామల:—(వచ్చిశవం చూచి) మంచిపని చేసింది. భర్త తోడిదే లోకం అని భారతీ యత్వాన్ని నిలిపింది. అర్ధాంగి గనక— భర్తప్రాణాలు వదలగానే తాను వదిలివేసింది.

రామ:—(బిగ్గరగా నవ్వుతాడు) మంగంమహత్.

(తె ర)

